

gen Lov om, at man ved at see paa Forholdenes Udvikling i Tidens Længde hverken skader de Districter, hvor Selveiendom kommer til at udvikle sig og træde istedetfor Fæste, eller de Districter, hvor der nu findes Lehn, hvis Bestdere man ved nærværende Lov aabner Afgang til at sælge deres Eiendomme; i Almindelighed ville de ikke tabe derved, ikke engang i pecuniær Henseende, men det Gæste, vi kunne gøre i saa Henseende, er, at søge at benytte et saa heldigt Tidspunkt for Bondestanden som muligt, og vi maa vistnok ansee det nærværende Tidspunkt for at være ret heldigt. Eiendomspriserne ere mere trykkede, end de have været i en længere Periode; de have været i en stærk Stigen her i Landet, og vare komne meget højt op, men de ere dog nu begyndte at gaae tilbage, og naar vi gøre, hvad vi kunne, for at trykke dem endnu mere, da er det rimeligt, at Bondestanden vil kunne faae Gaardene for nogenlunde billig Pris, men, hvad vi kunne gøre, for at trykke Priserne, det er, at bringe en heel Mængde af Værdierne paa Markedet paa eengang, at bringe saamange Gaarde som muligt til Salg paa eengang, og det kunne vi gøre, naar denne Lov og den Lov, som er fremkommen om Afhændelse af Statens Eiendom, gaaer igjennem, thi ogsaa denne sidste Lov antager jeg for i sin Tendens at være gavnlig. Gaae disse to Love igjennem, da vil der paa eengang i en bestemt Periode, hvor Priserne allerede ere trykkede, være en stor Mængde Bøndergods tilsalgs, tilligemed en stor Tendens til at afhænde det snarest muligt, thi, naar Lehnsbesidderne ikke gjøre det, saa forsømme de aabenbart deres egen Fordeel, og de vilde, om de endog troede at kunne forsvare det for sig selv, dog ikke kunne forsvare det for dem af deres Børn, der ikke ere successionsberettigede til Lehn, thi, hvor dette ikke er Tilfældet, der vil det dog være et dobbelt Ansvar at afvise det, som Loven giver dem Adkomst til. Naar saaledes en Mængde Bøndergods vil gaae over i Bondestandens Hænder for billige Priser, da er der den størst mulige Udsigt til, at det vil være til Bondestandens pecuniære Fordeel, selv om det maatte gaae ud over en enkelt af de Familier, som nu sidde paa Fæstet, thi Bonde

er den, som eier en Bondegård, og Bondestanden er Indbegrebet af samtlige Bønder, og det, vi skulle stræbe efter, er, at der i denne Stand er Velstand, og at der er en kraftig og fornuftig Ordning, og, tage vi Hensyn til Bondestandens hele Udvikling, ikke blot til dens pecuniære Raar, og sammenligne vi, hvorledes denne Udvikling er i Fæsteegnene og hvorledes den er i Selveieregnene, saa ville vi finde, at der er en saadan Forskjel, at Enhver, der vil Bondestandens Vel, og Enhver, der vil Landet vel, maa ansee det for sin Pligt at fremme Selveiendom, hvor han kan.

Monrad: Jeg maa tilstaae, at den høiagtede Indenrigsministers Dyringer ikke vare mig ganske klare; maaskee har jeg misforstaaet ham, men det forekommer mig, at han sagde, at det var ønskeligt, at trykke Priserne paa Eiendommene, og at det var Noget, man skulde gaae ud paa. Jeg kan dog ikke nægte, at jeg ikke troer, dette vilde være et rigtigt Formaal for en Regjerings Bestræbelser, skøndt jeg naturligviis maa indrømme, at man maa ønske, at Eiendomspriserne ikke udsættes for meget store Fluctuationer. Opadgaaende Coniuncturer bringe altid Velvære og nedadgaaende Coniuncturer bringe store Ulemper, idet Mange, der ere blevne Selveiere under opadgaaende Coniuncturer, under nedadgaaende ville have Banskellighed ved at holde sig ved de Steder, de ere i Besiddelse af. Ved Lovforslaget om Afhændelse af Domainernes Bøndergods er den Tanke slet ikke falden mig ind, at man derved skulde søge at trykke Priserne paa Bøndergaardene. Jeg maa ogsaa tillade mig at bemærke, at jeg heller ikke kan dele den Dyring i den høitærede Indenrigsministers Foredrag, naar han sagde, at han hellere vilde ønske Pengene hos Bønderne end hos Godseierne; det være mig tilladt at sige, at jeg for mit Vedkommende ønsker Pengene i de dygtigstes Hænder, det være sig Bønder eller Herremænd, og, naar man saaledes hæver Indstrænkninger i Eiendomsforholdene ved Majorater og Deslige, saa gjør man det netop muligt, at Pengene flyde hen i de dygtigste Hænder. Med Hensyn til Lovudkastet selv har jeg kun nogle faa Bemærkninger at gjøre. Jeg lægger ikke saa megen Vægt paa,